

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

TA'LIM TIZIMIDA INNOVATSION VA RAQAMLI TEKNOLOGIYALARNI QO'LLASH MASALALARI

XALQARO ILMIIY-AMALIY ANJUMAN

**ПРОБЛЕМЫ ПРИМЕНЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ И
ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ**

МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ

**PROBLEMS OF APPLICATION OF INNOVATIVE AND
DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE EDUCATION SYSTEM**

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

**6-7 MAY
2024-YIL**

**MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI**

**NIZOMIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT
PEDAGOGIKA UNIVERSITETI**

**OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR
VAZIRLIGI**

**TA'LIM TIZIMIDA INNOVATSION VA RAQAMLI
TEKNOLOGIYALARNI QO'LLASH MASALALARI**

xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

**ПРОБЛЕМЫ ПРИМЕНЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ И
ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В СИСТЕМЕ
ОБРАЗОВАНИЯ**

международная научно – практическая конференция

**PROBLEMS OF APPLICATION OF INNOVATIVE AND
DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE EDUCATION
SYSTEM**

international scientific - practical conference

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Ma‘muriy islohotlar doirasida oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar sohasida davlat boshqaruvini samarali tashkil qilish chora-tadbirlari to‘g‘risida” 2023-yil 4-iyuldagi PQ-200 qarori 9-bandida belgilangan topshiriq ijrosini o‘z vaqtida va samaralari bajarilishini ta‘minlash maqsadida O‘zbekiston Respublikasi oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2024-yil 18-yanvardagi 16-sonli buyrug‘i asosida tashkil etilgan “**Ta‘lim tizimida innovatsion va raqamli texnologiyalarni qo‘llash masalalari**” mavzusidagi Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari (6-7 may, 2024-yil)-T.:TDPU, 2024.

Taqrizchilar:

D.A.Zaripova- Al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari univerviteti “Axborot ta‘lim texnologiyalari” kafedrasini mudiri, dotsent, (PhD)

B.S.Abdullayeva- Toshkent davlat pedagogika universiteti professori, pedagogika fanlari doktori

Muharrirlar:

Sh.A.Abduraxmanova- Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti “Axborot texnologiyalari” kafedrasini mudiri, dotsent, p.f.f.d. (PhD)

L.K.Bagbekova- Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti “Axborot texnologiyalari” kafedrasini v.b.dotsenti p.f.f.d. (PhD)

Z.R.Bakiyeva-Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti “Axborot texnologiyalari” kafedrasini dotsenti p.f.f.d. (PhD)

E.I.Muratov-Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti “Axborot texnologiyalari” kafedrasini o‘qituvchisi

Dizayner:

Sh.B.O‘roqova- Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti “Axborot texnologiyalari” kafedrasini katta o‘qituvchisi

To‘plamda joy olgan tezislarda keltirilgan ma‘lumotlarning to‘g‘riligiga mualliflar javobgardirlar

Авторы несут ответственность за правильность информации содержащейся в тезисах включенных в сборник

The authors are responsible for the correctness of the information contained in the theses included in the collection

© Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti Ilmiy-texnik kengash yig‘ilishining 2024-yil 17-maydagi 5-sonli qaroriga asosan nashrga tavsiya etilgan.

5. Ma'suda, J. (1997). *Axborot jamiyati postindustrial jamiyat sifatida*. Akademiya, Moskva.
6. Pechcei, A. (1985). *Insoniy fazilatlar*. Taraqqiyot, Moskva.

**PEDAGOGIKA OLIY TA'LIM MUASSASALARI BO'LAJAK
JISMONIY MADANIYAT O'QITUVCHILARINI KLASTER METODI
VOSITASIDA RIVOJLANTIRISH**

Mamatqulov Ravshanjon Solijonovich
Chirchiq davlat pedagogika universiteti, "Jismoniy madaniyat" fakulteti
katta o'qituvchisi

Tel. +998909327709 r.mamatqulov@cspi.uz

Annotatsiya: Ushbu maqolada oliy o'quv yurtlarida bolajak jismoniy madaniyat o'qituvchilarini tayorlashda klaster texnologiyalarni qo'llash masalalari ko'rib chiqiladi. Klaster-modul usulini jismoniy tayyorgarligi turlicha bo'lgan talabalar guruhlarida qo'llash masalalari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: jismoniy tarbiya, jismoniy tayyorgarlik, klaster tahlili, klaster, klaster-modul usuli, turli darajalar, jismoniy madaniyat, jismoniy holat, tanlab olish, ta'lim jarayoni.

**РАЗВИТИЕ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ
ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ВУЗОВ С ПОМОЩЬЮ КЛАСТЕРНОГО
МЕТОДА**

МАМАТКУЛОВ РАВШАНЖОН СОЛИЖОНОВИЧ
старший преподаватель Чирчикского государственного
педагогического университета, факультет «Физическая культура».

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы использования кластерных технологий в подготовке учителей группы студентов физической культуры в высших учебных заведениях. Рассмотрены вопросы использования кластерно-модульного метода в группах студентов с разной физической подготовкой.

Ключевые слова: физическое воспитание, физическая подготовка, кластерный анализ, кластер, кластерно-модульный метод, разные уровни, физическая культура, физическое состояние, отбор, образовательный процесс.

DEVELOPMENT OF FUTURE PHYSICAL CULTURE TEACHERS OF PEDAGOGIC HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS THROUGH THE CLUSTER METHOD

MAMATKULOV RAVSHANJON SOLIJONOVICH

Senior teacher of Chirchik State Pedagogical University, Faculty of "Physical Culture".

Annotation: In this article, the issues of using cluster technologies in the training of children's physical culture teachers in higher educational institutions are considered. The issues of using the cluster-module method in groups of students with different physical fitness are considered.

Key words: physical education, physical training, cluster analysis, cluster, cluster-module method, different levels, physical culture, physical condition, selection, educational process.

Ta'lim jarayonida, xususan, jismoniy tarbiya jarayonida klasterlashning o'zini nafaqat klaster shakllanishi ketma-ketligini, balki klasterlashning o'zi mantiqiyligi, dinamikasi va ko'lamini tavsiflovchi jarayon sifatida talqin qilish. Bu juda murakkab, chunki biz jismoniy tayyorgarlik, salomatlik ko'rsatkichlari sifatida shaxsning jismoniy holatining amaldagi mezonlari va standartlari xususiyatlari bilan

birgalikda ta'lim jarayonining segmentlari haqida bormoqda, bu turli xil guruhlarni birlashtirgan sotsiologning fantaziyalari haqida emas. ixtiyoriy asoslar bo'yicha ma'lumotlar.

Hozirgi vaqtda jismoniy madaniyat o'qituvchilari klaster tahlilini juda yaxshi bilishmaydi, chunki u ko'proq sotsiologiya va iqtisodiy fanlarda qo'llaniladi va hali ham jismoniy tarbiya tuzilishiga yomon moslashtiriladi, ammo umumiy va tanlab olingan sog'lomlashtirish yo'nalishlarining oqilona kombinatsiyasi. Jismoniy madaniyat ontogeneznining (Ontogenez jarayonida ota-onadan olingan genetik ma'lumotni amalga oshirish jarayoni sodir bo'ladi) turli yosh davrlarida va hayotning turli sharoitlarida, ayniqsa talaba yoshlarning salomatligi va jismoniy tayyorgarligini saqlash va mustahkamlashga qaratilgan jismoniy faoliyatni rag'batlantirishning zamonaviy usullari va shartlarini ta'minlaydi. Umuman olganda, o'qitish nazariyasi va metodologiyasiga umumiy didaktik va profilli tushuncha va yondashuvlarni joriy etish, ayniqsa, kompyuterlashtirish va o'qitishning texnik vositalaridan keng foydalanish talabalarning nazariy va amaliy bo'limlarni nisbatan qisqa vaqt ichida o'zlashtirishini ta'minlaydi va o'qituvchi guruhning tezkor tekshiruvi va etarli darajada o'zlashtirilmagan materialni aniqlash va shu bilan uni odatdagi ishidan ozod qilish bilan bog'liq.

Umuman olganda, o'qitish nazariyasi va metodologiyasiga umumiy didaktik va profilli tushuncha va yondashuvlarni joriy etish, ayniqsa, kompyuterlashtirish va o'qitishning texnik vositalaridan keng foydalanish talabalarning nazariy va amaliy bo'limlarni nisbatan qisqa vaqt ichida o'zlashtirishini ta'minlaydi va o'qituvchi guruhning tezkor tekshiruvi va etarli darajada o'zlashtirilmagan materialni aniqlash va shu bilan uni odatdagi ishidan ozod qilish bilan bog'liq.

Bularning barchasi axborot texnologiyalaridan foydalangan holda bilimlarni o'qitish va nazorat qilishda samarali didaktik yondashuvdan dalolat beradi. Kompyuter ta'limning axborot texnologiyalariga bevosita integratsiyalashgan va ta'lim tizimining shunday kerakli elementiga aylanadiki, u yo'q bo'lganda talaba uchun ham, o'qituvchi uchun ham ma'lum bir noqulaylik paydo bo'ladi.

Jismoniy tarbiya va sportda axborot texnologiyalaridan foydalanishning o'ziga xos xususiyati rasmiylashtirish qiyin bo'lgan biologik ob'ektlarni boshqarishni tashkil etishdir. Shu nuqtai nazardan o'qituvchi va talaba o'rtasidagi ob'ektiv-subektiv munosabatlar masalalari ularning biologik xususiyatlarini hisobga olgan holda ko'rib chiqiladi. Shunday qilib, jismoniy tarbiyada amaliy foydalanish uchun biz o'lchash va baholash mumkin bo'lgan jismoniy holatning mavjud va informatsion ko'rsatkichlarini tanlashimiz mumkin. Bular: somatometrik, somatoskopik va fiziometrik ko'rsatkichlar, jismoniy tayyorgarlik, jismoniy faollik, kasallanish bo'lishi mumkin. Jismoniy holatning o'lchanadigan belgilarini tanlashda ularni o'lchashning soddaligini, baholash usullarini va jalb qilinganlarning motivatsiyasini hisobga olish kerak. Klaster tahlili - har biri ma'lum bir o'zgaruvchilar to'plami bilan tavsiflangan ko'p o'lchovli kuzatishlarni tasniflash imkonini beruvchi usullar to'plami. Klaster tahlilining maqsadi odatda klasterlar deb ataladigan bir-biriga o'xshash ob'ektlar guruhlarini shakllantirishdir [2].

Sog'liqni saqlashning individual dasturlarini ishlab chiqishda klaster-modul usulidan foydalanish, funksional va jismoniy holatni to'g'ri baholash katta ahamiyatga ega, chunki u nafaqat jismoniy mashqlarning tanaga ta'sirini o'rganishga imkon beradi, balki ba'zan yashirin kasallik tashxisini qo'yish, jismoniy faoliyatga moslashish qobiliyatini o'rnatish, uni optimalligini aniqlash va hokazo. Modulni o'quv elementi sifatida standartlashtirilgan buklet shaklida quyidagi tarkibiy qismlardan iborat bo'lishi mumkin:

- ✓ aniq tuzilgan o'quv maqsadi;
- ✓ zarur jihozlar ro'yxati;
- ✓ tegishli ta'lim elementlari ro'yxati;
- ✓ batafsil illyustratsiyalar bilan birga qisqacha aniq matn ko'rinishidagi dolzarb o'quv materiali;
- ✓ vosita ko'nikmalarini rivojlantirish uchun amaliy mashqlar;

Hozirgi vaqtda jismoniy tarbiya bo'yicha yangi o'qitish texnologiyalarini tizimlashtirish va tahlil qilish uchun ilmiy asoslarni ishlab chiqish dolzarb masala bo'lib, ular turli xil vazifalarni hal qila oladi: bilimlarni etkazish, ularni o'zlashtirish

jarayonini kuzatish, tasviriy materiallarni namoyish qilish va jismoniy rivojlanishni rivojlantirish. fitnes. Solovieva E. B. (1996) jismoniy tarbiya jarayonini tashkil etishning eng muhim muammosi - bu o'quv faoliyati jarayonida o'quvchilar tomonidan olingan yuklarni o'zlashtirish darajasini nazorat qilish imkonini beradigan o'quv tizimini izlash deb hisoblaydi. shaxsning jismoniy rivojlanishini individuallashtirish imkonini beradi. [4].

O'z tanangizni bilish uchun uning harakatlarini rag'batlantirishni o'rganing, asab-mushak tarangligini va psixo-emotsional charchoqni engillashtiring. Bu turli xil tadqiqotlarda tasdiqlangan, bu erda talabalar o'rtasida kasallanishning kamayishi, reabilitatsiya va tiklash choralari tizimidan maqsadli foydalanganlar (barcha 4-5 yil davomida) jismoniy va intellektual qobiliyatlarning oshishi statistik jihatdan isbotlangan.

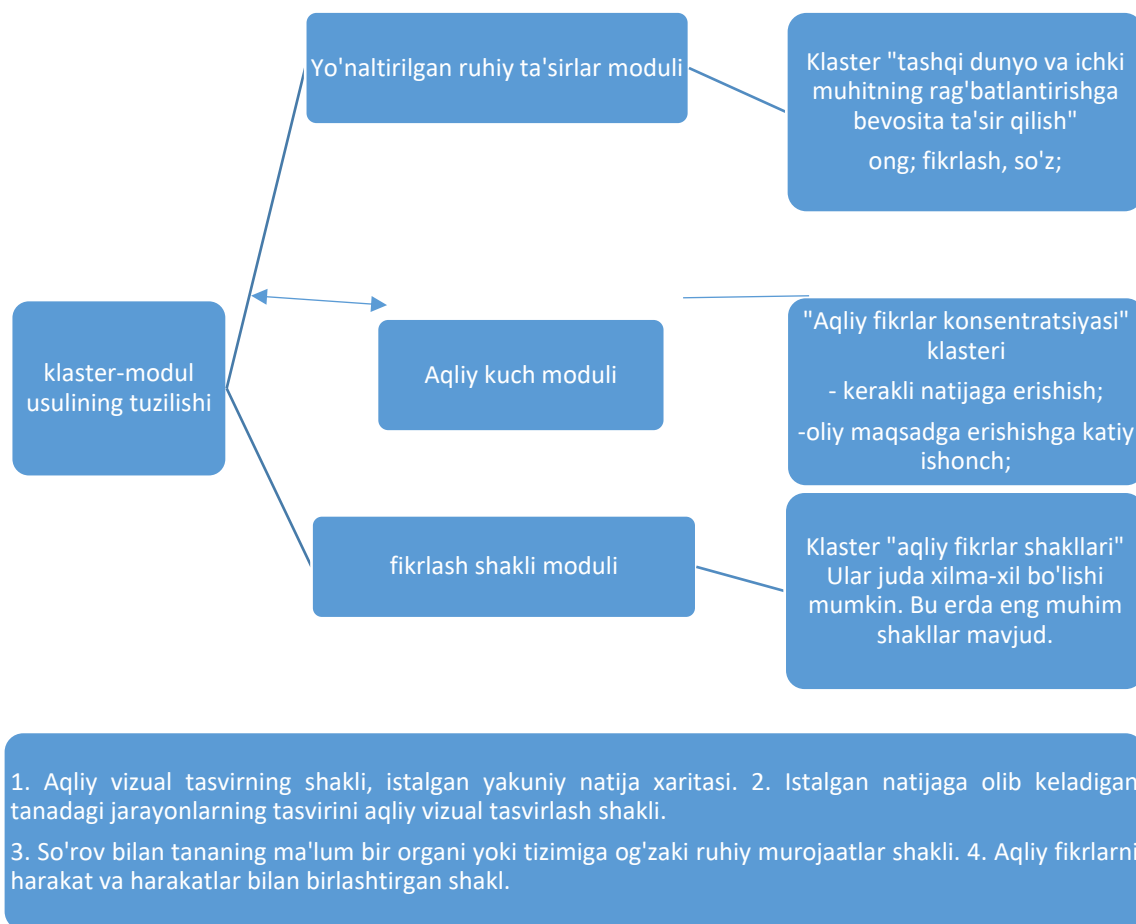
Modellashtirish "bizni qiziqtirgan ob'ekt to'g'ridan-to'g'ri o'rganilmaydigan, balki yordamchi sun'iy yoki tabiiy tizim ("kvazi-ob'ekt") qo'llaniladigan ob'ektning vositachilik bilan amaliy yoki nazariy ishlashi usuli bo'lib xizmat qiladi. bilishning ma'lum bosqichlarida uni almashtirishga va uni o'rganishda, pirovardida, modellashtirilgan ob'ektning o'zi haqida ma'lumot berishga qodir bo'lgan ma'lum ob'ektiv muvofiqlik.

O'qituvchi faoliyati nafaqat har bir talaba jismoniy tarbiyaning turli bo'limlari bilimlaridan foydalanish sohasidagi konseptual va uslubiy mazmun, faoliyat usullari to'g'risida tuzilgan, maqsadli va asosli ma'lumot berish, balki jismoniy tarbiyaning bevosita va bilvosita nazorati sifatida ham ko'rib chiqilishi kerak. ko'nikma va malakalarni o'zlashtirishda o'quvchilarning jismoniy faolligi o'qituvchisi.qo'yilgan o'quv maqsadlariga muvofiq.

Tibbiyot va jismoniy tarbiyada kompyuterlardan foydalanish katta imkoniyatlar yaratadi. Xulosa qilib shuni ta'kidlash kerakki, jismoniy tarbiya darslarini individuallashtirish jismoniy tarbiya va o'quvchilar salomatligini dinamik kuzatish (monitoring) tizimlarini ishlab chiqishni anglatadi. Buni zamonaviy axborot texnologiyalari yordamida, sog'lig'i yomon o'quvchilarning jismoniy tarbiyasida amalda qo'llanilmaydigan klaster-modulli o'qitish usuli yordamida

amalga oshirish mumkin, yuqorida aytilganlarning barchasi sifatni baholashning yangi shakllarini topish zarurligini ko'rsatadi. jiddiy sog'lig'i buzilishi bo'lgan talabalar uchun bilim va ko'nikmalar.

Biroq, zamonaviy axborot texnologiyalarining yuqori salohiyatiga qaramay, ular hali ham oliy jismoniy tarbiya tizimida keng qo'llanilishini topmagan. Yuqoridagilar bilan bog'liq holda, jismoniy tayyorgarligi turlicha bo'lgan o'quvchilarning jismoniy tarbiyasi bo'yicha o'quv jarayoniga zamonaviy axborot texnologiyalarini joriy etish bugungi kunda juda dolzarb ko'rinadi.

1-rasm Klaster-modul usulining tuzilishi.

Klaster-modul usuli - bu turli darajadagi talabalarining muvofiqlashtirish qobiliyatlari, chidamliligi va boshqa jismoniy va psixomotor qobiliyatlarini rivojlantirish metodologiyasida, ularning rivojlanishiga yo'naltirilgan ta'sir qilishning umumiy muammosida mutlaqo yangi zamonaviy tendentsiya.

Adabiyotlar:

1. Oldenderfer M. S., Bleshfild R. K. Klasternyy analiz. / — V kn.: Faktornyy, diskriminantnyy i klasternyy analiz. — M.: Finansy i stati-tika, 1989.—S.215.
2. Klassifikatsiya i klaster / Pod red. Dj. Ven Rayzina // Per. s angl. P. P. Kolsova; Pod red. Yu. I. Juravleva.-- M.: Mir, 1980.— S.388.
3. Jambyu M., Ierarxicheskiy klaster-analiz i sootvetstviya // Per. s frans. B. G. Mirkina,- M.: Finansy i statistika, 1988.-- S 300.
4. Proxorova M. V., Sidorov A. A., Sinyuxin B. D., Semyonov A. G. Pedagogika fizicheskoy kultury: Uchebnik M.: Iz-vo «Put»: TID «Alyans», 2006. — S. 129.Udk 796 (075.8) BBK 75.1 P 84
5. Mamatkulov R.S., Особенности формирования готовности будущих педагогов к инновационной деятельности средствами информационных технологий // The journal of academic research in educational sciences (ARES) ISSN 2181-1385 Vol 1, Issue 3 November 2020

BIOLOGIYA FANINI O'QITISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNI O'RNI

Suyunova Guljahon Uchqunovna
Chirchiq davlat pedagogika universiteti

Annotatsiya: Ushbu ishda biologiya fanini o'qitishda pedagogik texnologiyalardan foydalanishning usullari va imkoniyatlari haqida ma'lumotlar keltirilgan. Biologiya fanida foydalanish mumkin bo'lgan texnologiyalar hamda bu texnologiyalarning dars samaradorligini oshirishdagi o'rni yoritilib berilgan.

Kalit so`zlar: Pedagogik texnologiya, konseptual, protsessual, modulli texnologiyasi.

So'nggi yillarda pedagogika va psixologiyada har bir o'quvchining yosh xususiyatini, qiziqishini hisobga olgan holda individual ravishda fanlarini

284.	Mamatqulov Ravshanjon Solijonovich	PEDAGOGIKA OLIY TA'LIM MUASSASALARI BO'LAJAK JISMONIY MADANIYAT O'QITUVCHILARINI KLASTER METODI VOSITASIDA RIVOJLANTIRISH	1375
285.	Suyunova Guljahon Uchqunovna	BIOLOGIYA FANINI O'QITISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA PEDAGOGIK TEKNOLOGIYALARNI O'RNI	1381
286.	Adilbayeva G.E.	MENING KASBIM –PEDAGOG	1385
287.	Adilbayeva G.E.	BOLALAR BOG'CHASI – TA'LIMNING OLTIN BESHIGI	1388
288.	Жумаев Абдилхаким Турдиевич	БОЛАЛАР ВА ЎСМИРЛАРГА МУВОФИҚ ТАВСИЯ ЭТИЛАДИГАН ЖИСМОЙЙ МАДАНИЯТ ТУРЛАРИ	1390
289.	Атаханова Светлана Орынбаевна	НАЧЕРТАТЕЛЬНАЯ ГЕОМЕТРИЯ И СОВРЕМЕННЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ В ПРОЦЕССЕ ЕЕ ИЗУЧЕНИЯ	1393
290.	Хусниддинова Ситора Бахадыровна	ПРИМЕНЕНИЕ ТЕХНОЛОГИИ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ ЧЕРЕЗ ЧТЕНИЕ И ПИСЬМО НА УРОКАХ ЛИТЕРАТУРЫ	1398